

HVIDOVRE LOKALHISTORIE

AVEDØRE OG HVIDOVRE

Forstadsmuseet / Hvidovre Lokalhistoriske Selskab
30. årgang—Nr. 4— 2012

Indhold

<i>Nyt fra formanden</i>	<i>af Ole Asbjørn Petersen</i>	<i>Side 3</i>
<i>Hvidovre bliver købstad 1952</i>	<i>af Poul Sverrild</i>	<i>Side 4</i>
<i>Glimt fra Hvidovres guldalder</i>	<i>af Herluf Rasmussen</i>	<i>Side 7</i>
<i>Frivillighedsugen og Åbent Hus</i>	<i>af Ole Asbjørn Petersen</i>	<i>Side 11</i>
<i>Maleriet "En kommune skabes"</i>	<i>af Carlo Rosberg</i>	<i>Side 14</i>
<i>Maleriet "Hvidovre 1980"</i>	<i>af Mikkel Knudsen</i>	<i>Side 18</i>
<i>På sporet af ugens avis</i>	<i>af Lisbeth Hollensen</i>	<i>Side 22</i>
<i>Årets gang på Forstadsmuseet</i>	<i>af Jens Fr. Jørgensen</i>	<i>Side 26</i>
<i>Julenissen fra Hvidovre</i>	<i>af Jens Fr. Jørgensen</i>	<i>Side 28</i>
<i>Befæstningsdagen 2012</i>	<i>af Mikkel Knudsen</i>	<i>Side 30</i>
<i>Julen kommer til Hvidovre</i>	<i>af Mikkel Knudsen</i>	<i>Side 32</i>
<i>Billedlotteri som i gamle dage</i>	<i>af Jette Randal-Lund</i>	<i>Side 32</i>
<i>Opdag Køgebugt-byernes historie</i>	<i>af Bitten Larsen og Per Kaalund</i>	<i>Side 33</i>
<i>Arrangementer 2013</i>		<i>Side 38</i>
<i>Bestyrelsen og udvalg</i>		<i>Side 39</i>
<i>Hvidovre-tæppet</i>	<i>Foto fra Rytterskolen</i>	<i>Side 40</i>

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Rytterskolen Hvidovre Kirkeplads 1, 2650 Hvidovre
Tlf. se bestyrelseslisten E-mail.: hls@hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk
www.hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk

Forstadsmuseet

Alarmpladsen 3, Avedørelejren, 2650 Hvidovre
Tlf. 36490030 E-mail: forstadsmuseet@forstadsmuseet.dk
www.forstadsmuseet.dk
Redaktion: Jørgen Salhauge, Poul Sverrild (ansvh.)
E-mail: redaktionen@live.dk
Tryk: Hvidovre RådhusTrykkeri. Trykt i 600 eksemplarer
Forsidefoto: Julenissen fra Hvidovre (se mere på side 28)

NYT FRA FORMANDEN

Af Ole Asbjørn Petersen

Siden udgivelsen af sidste medlemsblad har vi deltaget i Københavns Befæstningsdag og afholdt arrangementer i henholdsvis Auditoriet i Avedøre Lejren og Rytterskolen. Begge arrangementer omtales i bladet.

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab er blevet medlem af Kulturtogsrådet, hvis formål er at sikre maksimal borgerdeltagelse i kultur- og fritidsliv specielt i Avedøre Sogn. I den forbindelse kan det anføres, at selskabet har valgt at medvirke i et arbejde omkring Avedøre Stationsbys historie siden 1972.

Vi har den 21. oktober 2012 rettet henvendelse til kulturministeren om muligheden for, at Forstadsmuseet kunne opnå statsanerkendelse. Nedenfor bringes ministerens svar:

"Kære Ole Asbjørn Petersen

Tak for dit brev af den 21. oktober 2012 om Statsanerkendelse af Forstadsmuseet.

Det er rigtigt, at spørgsmålet om statsanerkendelse har været behandlet under en af mine forgængere, men endte med ikke at føre til statsanerkendelse i 2008. For-

stadsmuseet er en vigtig institution, da det fortæller en unik historie om de store forstadskommuner vest og syd for København, men jeg kan dog ikke imødekomme dit ønske om at statsanerkende museet.

Den nye museumslov, som regeringen ønsker vedtaget i Folketinget i december måned, sigter på at konsolidere museumsvesenet for at sikre en bæredygtig museumsstruktur. Derfor er det ikke tiden, hvor vi samtidig statsanerkender ny museer. I stedet vil jeg følge mine forgængere og opfordre Forstadsmuseet og kommunerne bag museet til at se sig om i det eksisterende museumslandskab efter samarbejdspartnere.

Afslutningsvis vil jeg opfordre til, at museet fortsætter sin dialog med Kulturstyrelse, som gerne drøfter spørgsmålet med både museet og kommunerne."

Sådan lød svaret, hvor man kan konstatere, at det er et afslag, men at der lægges op til fortsat dialog om spørgsmålet.

Forstadsmuseet og kommunen ønskes held og lykke med de fortsatte bestræbelser på at opnå statsanerkendelse.

Hvidovre bliver købstad 1. okt. 1952

Af Poul Sverrild

Hovedudsmykningen på Hvidovre Torv er det lange smedjernsgitter, Hvidovregitteret. Gitteret, som fortæller Hvidovres historie fra oldtiden til begyndelsen af 1950-erne blev tegnet af Ejler Thorstein, og det blev den lokale smedemester Poul S. Hansen, der kom til at udføre det 127 meter lange gitter. I samtiden var man imponeret over arbejdets omfang, idet man noterer, at der medgik ikke mindre end fem tons jern til fremstillingen.

At der overhovedet blev en plads på Hvidovrevej overfor Hvidovre Kirke skyldes i første omgang etableringen af den moderne omfartsvej vest om byen i 1930-erne – det der blev til Hvidovrevej. Det gav mulighed for at skabe pladsen ved at rive resterne af Lars Peter Mortensens Gård og resten af Nørregård ned.

Det blev stadsingeniørens projekt, og da Hvidovre så i 1952 fik en ny kommunal status – Gentoftestatus – var anledningen der til at skabe en monumental plads, som kunne modsvare den nye værdighed Hvidovre fik.

Gentoftestatus var en administrativ/politisk ordning, som gjorde det muligt for sognekommuner,

der havde gennemgået en bymæssig udvikling, at skabe en administration og et politisk styre, som mindede om de forhold, som købstæderne havde. I det ydre betød det, at sognerådet blev til en kommunalbestyrelse, sognerådsformanden blev til borgmester, og det blev muligt at opbygge en administration med alle de fagligheder, som var nødvendige for at administrere en bykommune.

Arbejdet med gitteret til den nye monumentale plads begyndte i 1952, hvor Hvidovres nye status var en realitet, og det varede gennem fire år. Smedemester Poul S. Hansen var indehaver af smedefirmaet "Samson", som udførte kunstsmedeopgaver for en brede kreds af kunder som staten og Tivoli.

Ejler Thorstein tegnede billedfelterne til gitteret, som skulle fremstå som en historisk tegneserie, der dækkede de væsentligste hændelser i Hvidovres historie. Det blev en fascinerende serie, som man stadig kan nyde på en rundgang omkring torvet. Den viden om Hvidovres historie, der stod til rådighed, var ikke særlig stor, så de fleste billedfelter har en ret generel vinkel på historien. Det har også medført enkelte fejl, og én af dem er, at feltet om Hvidovre Kommunes nye status i 1952 har

teksten: "Hvidovre bliver købstad 1. okt. 1952".

Hvidovre blev ikke købstad ved den lejlighed. Det var ikke fordi der ikke kom nye købstæder til så sent som i 1950-erne, for det skete helt frem til slutningen af årtiet, men rækken af københavnske forstæder, som fik ny status i 1952 blev ikke formelt til købstæder. Men den unge forstad har haft brug for at bryste sig af den nye status, og så skadede en enkelt lånt fjer jo ikke.

Det ændrer ikke ved Hvidovregitterets betydning, for det står som et monument over byens glæde over at stå over for en fremtidig udvikling, hvor den skulle skabe

moderne hjem for tusindvis af nye familier. Så forestillingen om at være købstad hænger sammen med drømmen om anerkendelse som "rigtig" by – nu havde vi jo også et torv overfor kirken ligesom de "rigtige" byer. De forestillinger kom desværre i mange år til at skygge for erkendelsen af, at en forstad er noget andet end en by, og den kan nogle andre ting, som byen ikke kan.

Hvidovregitteret selv fejrer 60-års fødselsdag d. 1. december 2016, så til den tid kunne det måske være en ide at bruge anledningen til med afsæt i tegneserien at lave en samlet Hvidovrehistorie.

Udsnit af "Hvidovregitteret" på Hvidovre Torv, set i aftenlys

Det gode skib ”Jette Jan”

Da der var redaktionsmøde vedr. dette nummer af medlemsbladet, fortalte Lisbeth Hollensen, at hun havde set en model af Jette Jan stå som udstilling i hobyforretningen ”Model & Hobby, Frederiksborggade 23.

Det affødte straks et besøg derinde, og et billede af skibsmodellen blev taget til brug for medlemsbladet. I forbindelse hermed blev det fortalt, at mange havde beundret modellen og fortalt, at de selv havde sejlet med lejrskoleskibet. Hvem, der har bygget modellen, vides ikke.

Modellen var nu blevet sat til salg. Da Herluf Rasmussen hørte om skibsmodellen, var han ikke i tvivl. Han måtte eje den. Så nu har Herluf Rasmussen for 2. gang købt Jette Jan, og han vil kunne glæde sig over at se på sit dejlige skib med fulde sejl.

Glimt fra Hvidovres guldalder

Købet af skoleskibet Jette Jan

Fra et af vore medlemmer, Herluf Rasmussen, tidligere kommunalbestyrelsesmedlem og medlem af Folketinget, har vi fået tilladelse til at bringe denne artikel, hvor der berettes om forholdene omkring anskaffelse af skoleskibet Jette Jan.

Af Herluf Rasmussen

I 1970 fik socialdemokratiet ved kommunevalget et kanonvalg og genvandt det absolutte flertal. Jeg fik de fleste stemmer efter borgmesteren og fik ved konstitueringen plads i økonomiudvalget, formandsposten i kulturelt udvalg og formandsposten i skolekommissionen. 3 poster jeg blev meget glad for at bestride.

Jeg kom til at sætte mit fingeraftryk på en udvikling i Hvidovre, der stadig tales om: Medborgerhus, skoleskib til skoleungdommen og et dejligt feriested for kommunens borgere ved de skønne søer syd for Silkeborg: ”Svejbæk Færgesø”. Hvordan jeg fandt den, er en historie for sig selv. Den vil jeg gemme til en anden gang. Den er morsom og helt utraditionel.

Det var en idérig forsamling, jeg var blevet formand for. De var alle

positive, og vi havde et godt samarbejde med de ledende skolefolk, skoledirektør Arne Andersen og hans næstkommanderende Dalby og ikke mindst Nellager, der var lærernes tillidsmand.

Det første jeg ville prøve at få gennemført, var nytænkning på lejrskoleområdet. Jeg vidste, hvad jeg gik ind til! Det blev barske tider, da jeg besluttede som den første ændring at få Hvidovre Kommune til at købe egnede skibe (skonnerter) og indrette dem, så de unge i Hvidovre kunne opleve sølivets glæder og sejle rundt i de danske farvande og med afstikkere til vore nordiske brødrefolk.

Med lidt lykke og lidt held

Lidt lykke og lidt held skulle der til samt en ukuelig vilje, hvis jeg skulle gøre mig håb om at få mine planer realiseret.

Takket være ”Fulton” projektet var der en vågnende interesse for at bevare gamle danske træskibe og bruge dem i ungdomsarbejde, og i 1970 var der hård konkurrence, hvis man ønskede at anskaffe sig et træskib af god kvalitet og til en overkommelig pris.

Jeg opdagede hurtigt, at jeg havde amerikanske opkøberes ånde i nakken, når jeg var rundt i landet

for at se på skibe og forhandle pris med ejerne.

Hvordan fandt jeg skibene?

Sejlskibe havde altid haft min interesse. Jeg havde selv et mindre i mine drengeår ved Kalvebod Strand.

Jeg vidste, hvilke tangenter, jeg skulle spille på. En bekendt fra min tid som speditør i Schenker & Co. bragte mig på sporet. Han sendte mig en aktuel liste over skonnerter og galeaser, som var til salg. Han skrev til mig: "De kan hurtigt være væk, hvis du ikke slår til, når det rigtige skib til den rigti-

ge pris er der". Det var jo lettere sagt end gjort, det kommunale bureaukrati taget i betragtning. Det valgte jeg da også at gå uden om og ville stå som køber for egne penge, som jeg på det tidspunkt havde mulighed for.

Da jeg fik skibslisten, var der et skib, jeg kendte. Det var FREM, som siden 1939 var gået i stykgods-fart fra Limfjordsbyerne til København. Det stod til en pris på 10.000 pund eller 24.000 dollar (ca. 165.000 kr.). Det var et emne.

AMIGO var en 210 tons skonnert, noget større end FREM, men også ældre, bygget i 1918 i Marstal. Ved

besigtigelsen blev det klart for mig, at det ikke var et emne.

Den var utæt og lå med en del vand i bunden. FREM f.eks. var tør som Sahara i bunden.

Jette Jan

JETTE JAN blev skibet. Det var i fin stand; maskinen og instrumenterne var perfekte. Den havde gået i fart mellem Ålborg og Norge med ejeren ved roret og hustruen som letmatros.

Jeg fik den sejlet til Thisted Skibsværft og fik den slæbt op, så jeg kunne se, hvordan den så ud udvendig i bunden. Jeg betalte af egen lomme 400 kr. Så gennemgik jeg med spir hele bunden og fandt

ingen tegn på råd.

Ejeren af skibsværftet, Ole Klemme, gav mig et tilbud på omrigning til skoleskib på 295.000 kr. Mit personlige bekendtskab til Ole Klemme gjorde, at man valgte at sende købet i udbud. Det gik til Skagen, som kom med det billigste tilbud på 950.000 kr. Ærgerligt med en fordyrelse på 655.000 kr., som kunne være undgået.

JETTE JAN fik en dejlig tid som skoleskib. FREM blev solgt videre til Odense, hvor den blev brugt i et arbejdsprojekt for unge og siden solgt videre til en privatmand, der nu benytter skibet til udflugter i Lillebælt og Østersøen, når byen har prominente gæster.

Skibets videre historie:

Kilde: Ole Vistrup, Helsingør

Jette Jan blev solgt til komponisten og musikeren Ib Glinde-mann, som igen solgte det videre til Karl Obermeyer, en tysker bosat i Rudkøbing. Karl Obermeyer reparererede svampeskaderne, riggede skibet om til to-mastet top-sejlskonnert, udflagede det til *Gibraltar* og gav det navnet "Julia af Faaborg" og sejlede i flere år chartersejladser med det i danske farvande.

I midten af 1990'erne blev skibet igen solgt. Denne gang til Storbritannien, hvor den nye reder i forvejen ejede en kopi af en 1800-tals fregat ved navn "Grand Turk". Den nye reder skulle til TV filmatisere C. S. Forresters romaner om søofficeren Horatio Hornblowers oplevelser under Napoleonskrigene. Hornblower skulle sejle på "Grand Turk", men af og til havde man til filmoptagelserne brug for et fjendtligt skib at angribe, og til dét formål blev "Julia af Faaborg" indkøbt.

Filmatiseringen fandt for en stor dels vedkommende sted i Sortehavet. Efter afslutningen af TV-serien lå "Julia af Faaborg" oplagt i nogle år i St. Kathrines Dock i London - lige ved siden af Tower of London.

I 2007 blev begge skibe solgt til et fransk charterkompagni, og "Julia af Faaborg" blev nu omdøbt til "Etoile de France". Under dette navn sejler skibet den dag i dag chartersejladser fra den franske havn Saint-Malo.—30 gode år!

Så strengt taget var det vel ikke sådan, at Hvidovre Kommune MÅTTE afhænde Jette Jan. Efter kommunens afhændelse har skibet indtil videre haft 30 gode år under andre ejere, og man kan glæde sig over, at et stykke sejlen-de dansk historie stadig overlever. På den anden side kan man ærgre sig over, at skibet ikke fortæller søfartshistorie i danske farvande, og over at Hvidovre Kommune for 30 år siden ikke var så visionær, at man kunne finde anvendelse for et så mageløst pædagogisk redskab, som et sejlskib er.

Nu er det jo så længe siden, at man bare kan trække på skuldrene over det, og jeg har svært ved at se, hvilket stof til eftertanke sagen skulle kunne vække hos Herluf Rasmussen. Han søsatte dog et projekt, der havde otte års uafbrudt succes.

Frivillighedsuge og Åbent Hus

Af Ole Asbjørn Petersen

Torsdag den 27. september 2012 holdt vi åbent hus i Rytterskolen mellem kl. 11 -17. Intentionen var, at interesserede kunne komme og fortælle om deres liv i Hvidovre, så fortællingerne kunne indgå i Forstadsmuseets samling og danne grundlag for artikler i medlemsbladet.

Dagens program var sammensat med præsentation af tre malerier af Bent Broksø, de to doneret til Hvidovre Lokalhistoriske Selskab, et 5 minutters klip fra Hvidovre Skolefilm med Kettevejskolen 1934 – 35 i fokus, et power - point program om Selskabet, museets malerier præsenteret i Søren Brogaards DVD- udgave og ovennævnte interviews.

Der kom 25 – 30 gæster i dagens løb, de allerfleste mellem kl. 11-14.

Lad det være fastslået med et samme: Det blev dag, hvor både gode idéer og erfaringer næsten fløj over bordet. Tidligere og nuværende Hvidovre borgere deltog aktivt i dagen, hvor der undervejs blev budt på kaffe og kage.

3 interviews blev gennemført, 3 skal gennemføres, modtagelse af båndet interview med 103 årig dame, modtagelse af et maleri med

flere i sigte, 12 fotos til scanning, tilbud om foredragsholder og oplæsning og indlevering af levnedsbeskrivelse. Dertil kom forslag om ekskursioner og kommende aktiviteter.

Det gav bestyrelsen mange gode idéer til overvejelse, og det er besluttet at gennemføre endnu et Åbent hus arrangement, hvor erfaringsindsamling fra oplevelser i Hvidovre er hovedpunktet.

I forbindelse med Frivillighedsugen, blev der lavet en række fotostater af Hvidovres frivillige borgere. Her blev også Selskabets forretningsudvalg foreviget i skøn forening, og med "salgsmaterialet" klar.

El- installatør Erling Fugmann overbragte et maleri af Lauritz Christiansen med Hvidovre motiv til formanden. Motivet er fra Hvidovrevej med muren omkring Hvidovre Kirke til venstre. Fotoet er taget ved indgangsportalen, der, som det ses på billedet nederst, var gulkalket som de omliggende gårde.

Georg Røner, mangeårig formand i Hvidovre Badminton Club, aktiv i bestyrelsesarbejde omkring idræt og Lions Club, besøgte Rytterskolen og fortalte både her og ved en senere lejlighed om sit liv.

Jørgen Larsen fortæller om sine oplevelser lige fra 1924, hvor faderen købte grund i Hvidovre til 1200 kr., til 1989, hvor han lod sig pensionere .

Maleriet ”En kommune skabes”

Med henvisning til malerierne på midtersiderne, fortæller kunstneren, Carlo Rosberg om sit værk, opsat i byrådssalen på Hvidovre Rådhus, og Mikkel Knudsen fra Forstadmuseet fortæller om maleriet ”Hvidovre 1980”, som netop har været udstillet på Rytterskolen.

Carlo Rosberg (1902-1994) fortalte billedets historie i byrådssalen tirsdag den 15. januar 1985 - knap 30 år efter billedets tilblivelse:

”Jeg var ca. 50 år og som maler i min bedste alder, da jeg fik den store opgave.

Da byggeriet af rådhuset var halvt færdigt, stod det de to arkitekter Helge Schønnemann og Chr. Brandt klart, at der var plads til en stor udsmykning på bagvæggen i byrådssalen, og de så sig om efter en figurativ kunstner. De fik øje på min person, fordi jeg havde lavet ”Legender fra vore skove” - en stor dekorativ opgave - på Hotel Richmond. Ifølge arkitekttegningerne var der et felt på 14 gange 5 meter til kunstværket.

Efter jeg havde fået opgaven, begyndte jeg at tænke på motivet for billedet.

På det tidspunkt havde vi det begyndende rådhus med stilladser. Og det var rådhuset under byg-

ning, der gav ideen til ”En kommune skabes” - titlen på maleriet. Det midterste parti er noget af byggepladsen fra da rådhuset blev bygget.

Hvidovre var dengang ude i en kolossal udvikling på de kulturelle og sociale områder.

Jeg begyndte at lave skitserne til ”En kommune skabes”. Jeg var meget inde i det store arbejde, Hvidovre kommune dengang gjorde for undersåtterne.

Det var svært helt at præcisere, hvordan billedet skulle være.

Det var ungdommen, kommunen arbejdede for. Ungdommen skulle derfor have det privilegium at være det centrale i mit billede: de to unge, der planter et træ. Det unge par står i guld som symbol på den nye tid. Parret er inde i en oval figur, der har form som moderskødet - livets skød.

Så skulle jeg finde et sted at lave kartonerne. Jeg fik lov at låne Det kongelige Haveselskabs store have, hvor man om vinteren opbevarer bananpalmer. Og så begyndte jeg at tegne.

Først fik jeg de to unge placeret, så blev muren bygget op, dernæst de fire håndværkere: mureren, murerarbejdsmanden, betonaf-

binderen og tømreren. De fire håndværkere står i deres typiske attituder. Det var især hårdt for murerarbejdsmanden, der står med de tunge sten på ryggen.

Gavlene øverst i billedet er inspireret af byggeriet i Bredalsparken, hvor man var i gang med 1. afdeling.

På det tidspunkt var der gang i det hele i Hvidovre kommune - derfor ”En kommune skabes”.

Livets træ - træet med alle hjertene - symboliserer menneskeligheden. De unge mennesker har rod i naturen og fortiden: i kornsorterne, kartoffel- og tomatplanterne og nederst det mørke felt - de gamle vikingegrave.

Borgmester Toft Sørensen ville gerne have den gamle kirke, Hvidovre kirke, med.

Det gamle par foran kirken var en gammel brandmand Bjørn og en gammel dame fra alderdomshjemmet. Jeg har glemt hendes navn. De to gamle var villige til at stå model, så jeg kunne tegne dem og deres portræt. Kransen bag de gamle er tegn på, at for dem er livet ved at være forbi.

Hvidovre havde på det tidspunkt et succesrigt fodboldhold, som skulle have et minde. De fire spillere - målmanden plus tre andre - var i mit atelier, så jeg kunne

tegne dem.

Over fodboldspillerne er Olympen, diskoskasteren og den græske søjle.

Også tennisspillerne og roerne samt sejlerne ved Kalveboderne er med. Roerne ses helt øverst i billedet over rådhuset.

De grønne områder er med. Hvidovre har altid prioriteret grønne områder højt.

I højre side af billedet står H. C. Andersen som pendant til diskoskasteren. Når man har et billede med et midterparti, er man for kompositionens skyld nødt til at lave panderter. H. C. Andersens portræt kendte jeg fra mange afbildninger. Under ham er skolelæreren, som fortæller historien om den grimme ælling, som bliver til en hvid svane.

På sin vis er det et symbol på Hvidovre kommune, som var en kommune i opvækst og fremgang - og dermed kunne blive til en strålende hvid svane. Sådan så jeg fremtiden for Hvidovre kommune. Den lille svane er endnu ikke fuldvoksen.

Skolelæreren fortæller til en gruppe, som mine børn og deres venner danner inspiration til. Pigen i den hvide og blå bluse er min datter Anne-Lise Gabold. Også Anne Marie Urwold er med.

Uglen er symbolet på klogskab. Yderst til højre og venstre er der mørke felter. De danner ligesom en kulisse inden for hvilken livets spil foregår. Men de mørke felter kom til, fordi billedet var for kort. Til højre er der ligesom et birke-træ. Det er ikke noget træ, men piggene – de spidse figurer – skal standse billedet her.

De store figurer tegnede jeg på kartoner, efter at jeg først havde lavet skitser i lille format.

Muren bag billedet i byrådsalen er en dobbeltmur, så der ikke kommer fugt bagfra. Jeg havde valget mellem at lave billedet i fresko eller på lærred. Men kunne man få et lærred af det format. Jeg ringede til Belgien, hvor der var en verdenskendt lærredsfabrik.

Jeg spurgte til et svært lærred på 5 gange 18 meter. Det skulle være

svært lærred af god kvalitet, så det kunne holde i 300 år. Efter mit spørgsmål var telefonen død i to minutter. Så lød svaret: OK, vi standser den engelske krigsproduktion i en uge. Fabrikken var ved at lave 1.000 telte til soldater.

Da jeg havde fået figurerne op på lærredet, "Faldt de ned i hovedet på mig". Målene for menneskets krop er, at hovedet går syv til otte gange op i kroppen. Det havde jeg rettet mig efter.

Men Giotto, en italiensk renæssancemaler, som har malet store vægmalerier i kirken i en italiensk landsby, lod hovedet gå ti gange op i kroppen, og så spidsede han figurerne til. Det gav perspektiv i figurerne, så hang de fast. Det var et rent teknisk spørgsmål, som jeg ikke havde lært på akademiet i Paris. Ud over mit honorar på 150.000 kr. bad jeg kommunalbestyrelsen om ekstra honorar, så

jeg kunne rejse til Italien og se Giottos figurer.

Alle tegninger gjorde jeg færdige i stort format på hvidt papir – så de var lige til at kalkere over på lærredet.

Så kom lærredet herop. Maleren Arne Hansen hjalp med at kvadrere det op. I billedet er der en non-figurativ komposition, bygget op som et dobbelt V og dermed en smuk inddeling af fladen.

Så var jeg nået dertil, at jeg gerne ville have billedet op i byråds-salen. Tapetsermester Gustavsen foreslog, at vi klæbede det op, men sagde, at det blev dyrt. 8.000 kr. for at klæbe billedet op. 10 mand kunne gøre det på en eftermiddag.

Der blev stillet stilladser op. Hele vægfladen, der var glittet puds, blev spartlet ud med en fed olie-maling. Inden malingen var helt tør, smurte vi en pasta af tapetklistre og veneziansk terpentin/harpiks på.

Vi delte vægfladen op. Lærredet blev rullet sammen fra begge sider ind mod midten. To tapetsere-re med stive træspartler lagde et lag lim og klister på, og langsomt rullede de billedet ud. Et andet hold gik og masserede billedet ind i limen.

Blandingen af veneziansk terpen-

tin og klister, der sidder bag på billedet, tørrer aldrig ud, og den gør billedet elastisk over for tem-peraturskift. Billedet kan altså give sig lidt. Billedet skal dog have samme temperatur.

Alle farver er lysægte. Om 100 år er de stadig de samme - der er ingen forskel.

Det billede kunne jeg ikke lave i dag. Jeg kunne lave noget andet. Jeg var dengang 50 år og synes ikke, jeg havde noget at fejre, havde ikke nået noget. Men "En kommune skabes" er det ypperligste, jeg har lavet.

Hvornår er man færdig med et billede af det format? Efter op-hængningen var jeg 100 gange henne og arbejde på det, blandt andet på fodboldspillerne. Endda så sent som to timer før rådhus-indvielsen stod jeg på min stige og malede.

Da jeg malede billedet brugte jeg ikke stillads. I stedet for jeg op og ned ad en wienerstige. Det gav problemer med ryggen og et to måneder langt sygeleje."

Carlo Niels Ove Rosberg 1902 –1994

Carlo Rosberg blev født den 4. maj 1902 og døde den 13. maj 1994 Han malede oftest havnemotiver, navnlig fra Skagen og Esbjerg samt Bornholm. Han gav skibenes net og master, kontrasten mellem de bløde linjer og skarpe konturer, ved solnedgang eller solopgang, hvor lysets brydning i havet synes at få motivet til at svæve. Blåt var den foretrukne farve og gav Rosberg tilnavnet "Den blå maler". Han anvendte tillige flammende røde og gule nuancer. Mens de tidlige arbejder blev fremhævet for deres karakterfulde forenkling, gik udviklingen mod det dekorative og ornamentale.

Carlo Rosbergs værker kan bl.a. ses i Kobberstikssamlingen, på Vejle Museum.; Miami Mus. of Modern Art, USA; Bonniers Saml., Den dansk Bank, London samt i byråds-salen på Hvidovre Rådhus.

Maleriet ”Hvidovre 1980”

Af Mikkel Knudsen

Maleriet *Hvidovre 1980* kan betragtes som en kommentar til Carlo Rosbergs maleri fra Byrådssalen. *Hvidovre 1980* er fra en anden tid end Rosbergs, en tid hvor Hvidovre tog sig ganske anderledes ud, og hvor udviklingen i den grad havde sat sine synlige spor. Maleriet er et kollektivmaleri lavet af kunstnerne Jytte Wehding, Ulrik Petersen og Jørgen Steinicke. Det er som titlen antyder lavet i 1980, et tidspunkt, hvor Hvidovre Kommune og velfærdssamfundet i den grad var blevet skabt i modsætning til den periode som Carlo Rosberg skildrer med ”En kommune skabes”.

Maleriet var bl.a. inspireret af mexikanske gavlmalier og italienske futurister, for som Jørgen Steinicke udtrykte med et glimt i øjet, da han blev interviewet i år ”Man havde jo læst kunsthistorie”. Maleriet skulle vise et udsnit af livet som kunstnerne på godt og ondt så i Hvidovre anno 1980. De kom hver især med en skitse, som Jørgen Steinicke stykkede sammen til den komposition, der i dag kan ses.

Maleriet rummer tidstypiske byggerier så som Store Hus i Avedøre Stationsby, Spildevandscentret på Avedøre Holme og Avedøre Bibli-

otek, men også en bygning som Risbjerggård, der bliver suppleret med ordene ”Bevar Risbjerggård”. Det er dog ikke den eneste politiske sag, som maleriet tager under behandling. Man finder også spor af kvindesagen, demonstrationer mod forureningen og kritik af systemet repræsenteret ved en strammundet ekspedient på kommunekontoret bag ruden med skriften ”Tal her”.

En byggematador, som også må siges at være tidstypisk, er der også blevet plads til i form af Bøje Nielsen, hvis ansigt tager plads for enden af den befærdede vej. Bøje Nielsen spillede en stor rolle i udviklingen af Avedøre Holme.

Yderst til højre i maleriet ses et element, som ikke kunne have indfundet sig på Rosbergs maleri, nemlig indvandrere, som nu også er blevet et væsentligt element i bybilledet i Hvidovre.

Kulturen og sporten går heller ikke ram forbi. To kvinder, der kunne være Lecia og Lucienne, giver den gas på scenen, og der er livsglæde igennem cirkus og dans. På den grå mur i Stationsbyen bliver der malet, mens fodboldkampe udkæmpes på fodboldbanen. I centrum af maleriet løber en række hvidklædte drenge glade af sted og er med til at give maleriet sit

generelt positive udsagn.

Mørket er dog også til stede, for nok ses et elskende par centralt i billedet, men ikke langt derfra ses en skilsmisse i sin vorden i form af et rygvendt par i ægtesengen. I bunden af billedet hænger Jesus på korset i mørke, mens en hånd sørger for at sprøjte deodorant på den ”stinkende” religion.

Maleriet er en anderledes kilde til, hvordan livet i Hvidovre blev opfattet i 1980, her igennem tre

kunstneres øjne. Det vidner samtidig om, hvad der var på agendaen og hvilke ting som blev opfattet som ikoniske for Hvidovre, i det mindste fra kunstnernes synspunkt.

Maleriet er efter at have været henvet frem fra sit kældereksil på Medborgerhuset i forbindelse med udstillingen ”Penselstrøg fra Hvidovre” på Rytterskolen nu tilbage på sin vante plads, hvor det kan ses i Hovedbibliotekets åbnings-tid.

Detalje fra maleriet, som afspejler nogle af 80'ernes mange diskussionsemner

På sporet af ugens avis

Ny bog om Hvidovre Avis

Af Lisbeth Hollensen

Hver uge dumper Hvidovre Avis ned i postkasserne hos alle Hvidovres borgere - det har været en fast bestanddel af den lokale kultur i siden 1925. Nu er der udkommet en ny bog om avisen og avisens ophav, familien Madsen. Bogen hedder *På sporet af ugens avis* og er forfattet af Hvidovre-borgeren Viggo Nørgaard Nielsen. Viggo er uddannet journalist og cand.pæd. og var i en årrække formand for Ryslinge Højskole.

Borgernes talerør

Siden første udgave af Hvidovre Avis så dagens lys i 1925, har den været drevet og udgivet af familiedynastiet Madsen. Madsens far, Niels Madsen, kom fra Ålborg og var uddannet manufakturhandler. I Ålborg havde han været involveret i fagbevægelsen ved at lave fagblade, men han havde ikke nogen større journalistisk erfaring, da han senere rykkede til Hvidovre. Da Niels Madsen sendte den første udgave af avisen på gaden i 1925, var det under ret beskedne kår. Familien boede dengang i et lille træsommerhus på adressen Rishjerggårds Alle 6, hvorfra avisen også blev udsendt, men i takt med at Hvidovre gik fra at være et lille landbrugssamfund til moder-

ne forstad, udviklede Hvidovre Avis sig proportionelt hermed. I dag kan avisen således bryste sig med at have leveret nyheder og debat til Hvidovres borgere i 87 år – og det endda med den samme familie bag roret.

Et billede af Hvidovre

Som journalistisk uafhængig avis har Hvidovre Avis altid været med til at præge debatten i Hvidovre og fungerer på mange måder som talerør for både borgere og politikere i kommunen. Med udgangspunkt i en række interviews og samtaler med blandt andet politikere fra Hvidovre og avisens familiemedlemmer kommer bogen vidt omkring mange af de ting, familien Madsen og avisen har været involveret i, og som har haft betydning for Hvidovre.

Et eksempel herpå var da den planlagte motorvej i forbindelse med anlæg af Avedøre Holme i slutningen af 1960'erne blev ændret til den linjeføring, vi kender i dag. Oprindeligt var motorvejen planlagt til at gå fra Brøndbyøster gennem en række eksisterende og planlagte parcelhuskvarterer og videre forbi den dengang nyligt opførte etageejendom "Friheden", hvor der enkelte steder kun ville være 19 meter mellem lejlighederne soveværelser og motorvejen. Videre fra "Friheden" var motor-

vejen planlagt til at løbe gennem Engstrands Alle, hvor afstanden fra motorvej til husgavle kun ville være 2,5 meter. En linjeføring der altså ville få mange konsekvenser for beboerne i Hvidovre. Med Holbækmotorvejen, og dens negative konsekvenser for beboerne i kommunens nordlige del, i baghovedet involverede Madsen og Hvidovre Avis sig derfor dybt i at få den nye motorvejslinjeføring ændret. Gennem skarpe avisartikler og udtalelser lod Madsen sine meninger give til kende, og sammen med Ivar Nørgaard og Erik Budde var dette trekløver en væsentlig medvirkende årsag til den linjeføring, vi kender i dag. Som Madsen skrev i avisen i november 1968: *"Det bliver umenneskeligt! De boliger vil være aldeles uanvendelige til mennesker!"* (På sporet af ugens avis). På den måde er *På sporet af ugens avis* således også med til at tegne et billede af Hvidovre op igennem det tyvende århundrede, og mange vil sikkert kunne nikke genkendende til flere af de begivenheder og personer, der skildres i bogen.

De næste generationer

Da Niels Madsen startede avisen for snart hundrede år siden, er det ikke sikkert, han havde forestillet sig, *hvor* stor en rolle avisen ville komme til at få, men nok heller ikke hvordan avisen ville blive videreført af hans egen familie i så mange generationer frem. Men

Hvidovre Avis er og bliver et familieforetagende, ingen tvivl om det. Og ligesom at Madsen selv i sin tid trådte sine barnesko i avisredaktionens lokaler, er næste generation også blevet flasket op med Hvidovre Avis. Beslutter Madsen sig derfor en dag for at stoppe – hvilket han bestemt ikke har planer om foreløbig – står børn og børnebørn klar til at føre familiedynastiets avis videre.

På sporet af ugens avis

Bogen er både spændende og indholdsrig læsning, fuld af flotte illustrationer og fotos af både nyere og ældre dato. Forstadmuseet har bidraget med historiske baggrundsfakta, fotos og redigering, og museet er stolt over og glad for at kunne udgive bogen, som Viggo Nørgaard Nielsen har arbejdet på gennem godt og vel det seneste år. Tillige har Hvidovre Lokalhistoriske Selskab støttet udgivelsen økonomisk og har muliggjort bogens lave pris.

Bogen kom på gaden torsdag den 22. november med en flot reception med musik og sang, afholdt i Bataillonnen i Avedørelejren. Et stort antal gæster var mødt op, og både forfatteren selv, museumschef Poul Sverrild og chefredaktør Madsen holdt et par bevingede taler. Bogen kan købes for 125,- i Historiens Hus, Alarmpladsen 3, 2650 Hvidovre samt på Hvidovre Bibliotekerne og i Hvidovre Avis' ekspedition.

Årets gang på Forstadsmuseet

Af Jens Frederik Jørgensen

Anmeldelse

Det var en blæsende, kold og regnfuld aften – den 29. oktober 2012 – hvor selskabets medlemmer var budt indenfor i Auditoriet i Avedørelejren. Her fortalte Forstadsmuseets souschef, Anja Olsen, levende og engageret om Forstadsmuseets virksomhed, der i 2012 har spændt vidt i mange henseender.

Museets medarbejdere har et bredt spektrum af kompetencer og kombineret med deres store lyst til at udvikle forstadshistorien, har det skabt bemærkelsesværdige resultater.

I forbindelse med Golden-Days-festivalen om 50erliv fortalte Anja Olsen, at Forstadsmuseet var blevet bedt om at stå for cykel- og bustur i forstaden. Danmarks Radios P4 bragte indslag om museet, og DR2s "Smagsdommerne" var inviteret på tur til Hvidovre, hvor de fik nedbrudt fordomme om forstaden og oplevede en *guddommelig* formidler af forstadens historie, nemlig Poul Sverrild. (Udsendelsen kan ses på følgende link: <http://www.dr.dk/DR2/Smagsdommerne#/54787>).

Bogen om Hvidovre-Rock i 1960-1980 er blevet læst i det ganske

land, også takket være omtale i Danmarks radio, kunne Anja Olsen berette. Hvidovre var i 60erne Danmarks Liverpool, hvor der bl.a. i ungdomsklubberne opstod usædvanligt mange rockgrupper. Thomas Gjurup har skrevet bogen, der med masser af billeder og udklip fra Hvidovre Avis bredt fortæller om livet i Hvidovre i 60erne og 70erne. (Bogen kunne være en julegaveide og kan købes på Forstadsmuseet og Hovedbiblioteket for 199 kr).

Køge Bugt-banen fejrede i 2012 50-års jubilæum. Greve Museum og Forstadsmuseet var krumtappen i et samarbejde om fejringen, der involverede mange aktører fra Avedøre til Hundige. Det blev til en kulturfestival i juni og til en digital udgave af historien om Købebugtområdet. Anja Olsen fortalte, at det indsamlede materiale, der kan ses på internetadressen *kogebugtpaabanen.dk*, også vil blive brugt i undervisningen på egnens uddannelsesinstitutioner.

Forstadsmuseets arbejdsmetoder, resultater og ry når også uden for landets grænser, og har medført deltagelse i konferencer i Helsinki, Prag og Rom og bidrag til et anerkendt internationalt videnskabeligt tidsskrift.

Forstadsmuseet har – som be-

kendt – ikke opnået statsanerkendelse – endnu da. Det betyder, at museet hver gang, man har skullet skabe noget nyt, har måttet stykke finansieringen sammen fra mange kilder. Det er tidskrævende og anstrengende, men at dømme efter Anja Olsens bemærkninger, er det også en drivkraft i udviklingen af Forstadsmuseets aktiviteter, og de mange kontakter gør dermed museet kendt langt videre, end det ellers ville være blevet.

2013 bliver også et spændende år for Forstadsmuseet, lovede Anja Olsen. Som noget af det første vil man fra skolernes vinterferie i Cirkusmuseet kunne opleve en udstilling om loppecirkus og sandsynligvis også kunne opleve et ægte loppecirkus fra Tyskland. Avedørelejrens 100 års jubilæum skal også fejres i 2013

Foredragsholder og souschef på Forstadsmuseet, Anja Olsen, i samtale med Selskabets formand, Ole Asbjørn Petersen, medens kaffen nydes.

Julenissen fra Hvidovre

Af Jens Frederik Jørgensen

Forsidebilledet som præger denne udgave af medlemsbladet, har også sin egen lille historie

Lige efter 2. verdenskrig flyttede Axel J. Eilersen ind i Hvidovreparken. Han var uddannet formør og sammen med en af sine venner, Erik Nielsen, startede han en lille fritidsvirksomhed i et kælderlokale M. Bechs allé 27.

Metalvarefabrikken fik navnet EINI – de to første bogstaver fra de to efternavne Eilersen og Nielsen.

I kælderen støbte de nisser i bly. Når nisserne var støbt, blev overflødig bly fjernet, og nisserne blev malet med rød hue, hvidt skæg og med et dannebrogslag. Så var det en rigtig dansk nisse. Der kunne sættes et lys i et hul ved siden af og støbt sammen med nissen.

Nisserne blev bl.a. solgt uden for ILLUM op til jul. Det stod hustruerne og nogle andre damer for.

Julenissens historie dukkede op i det regnskabsmateriale, som Eilo Eilersen har afleveret til Forstads museet. Regnskabsmateriale er fra 1946-52 og var samlet af Axel J. Eilersen. Det rummer kvitteringer for større anskaffelser, købekontrakter, kvitteringer for husleje, lys, varme, forsikringer, medlemsskaber mv.

**GLÆDELIG JUL
OG PÅ GENSYN**

i 2013

Tropperne på marchtur

Hjælp til de sårede

Befæstningsdagen 2012

Af Mikkel Knudsen

De deltog i rollespillet *Truslen fra oven*, hvor deres opgave var at finde en forræder. Forræderen havde afsløret positionen af en strategisk vigtig bro over voldgraven, så en tysk zeppelin kunne bombe den. Undervejs skulle børnene igennem mange prøver, da de både skulle uddannes til soldater og finde spor, der kunne lede dem til gerningsmanden eller –kvinden. Håndgranatskast, kodelæsning og eksercits var blot nogle af udfordringerne.

Det var en overraskelse for de fleste, da de måtte konstatere, at det var sygeplejersken Heidi, der havde gjort det. Flere var villige til selv at skride til handling på trods af instruks om, at forræderen kunne være farlig. Det vidnede om, at børnene levede sig ind i historien med hud og hår.

Aktører på dagen var personale fra Forstadsmuseet, Fritidsbutikken, BuQetten, Avedøre Bibliotek, Sortkrudtsforeningen, lærer og elever fra Produktionsskolen og fortæller Svend-Erik Engh. Alle fik de en travl, men fornøjelig dag.

For den historisk interesserede var det muligt at opleve Vestvolden på cykel sammen med museumsinspektør Lisbeth Hollensen. Turen startede ved Horsedammen i

Brøndby og sluttede ved Landminnebarakken i Hvidovre. Her kunne de over 30 begejstrede deltagere høre fortællingen om Vestvolden og opleve en del af bygningerne bl.a. en dobbeltkaponiere indefra.

Befæstningsdagen bliver gentaget den sidste søndag i september i 2013, hvor børnene bliver sendt på en ny mission. Indtil da kan du dog roligt begive dig ud på Vestvolden og få oplevelser. Har du en smartphone kan alle aldre prøve spillet *Forsvundet i tiden*, hvor du ved at scanne QR-koder får vist film, der leder dig igennem mysteriet. Spillet starter for enden af Avedøre Tværvej.

Er du mere til papir, kan du i Forstadsmuseet og på Cirkusmuseet få udleveret en skattejagt til volden. Til foråret kan du desuden teste dine cykelevner på en ny cykelbane, der bliver lavet ved resterne af Paradislejren nedenfor Stationsbyen. Sidst men ikke mindst vil du først i det nye år kunne tage Søren Østergårds nye bog om Vestvolden under armen og drage ud. Bogen kan bruges som en udførlig guide, hvor du bliver ledt til de mest spændende steder på volden og får historien bag. Bogen bliver uddelt gratis til alle medlemmer af Lokalhistorisk Selskab.

Af Jens Frederik Jørgensen

Endevæggen i skolestuen på Rytterskolen prydes af et quiltet patchwork-tæppe. Vi er fra tid til anden blevet stillet spørgsmål om tæppets historie. Historien bag er i hovedtræk følgende:

Tæppet er skabt af Hvidovre-Quilterne, der blev stiftet som forening i 2001, og som stadig mødes 2 torsdage om måneden i Risbjerg Kirke.

Margit Kristensen, der er formand for Hvidovre-Quilterne, fortæller, at Lilli Larsen kom med den lyse ide til tæppet kort efter, at foreningen var blevet stiftet. Det skulle være en fællesopgave for medlemmerne. Tæppet skulle rumme motiver fra Hvidovre og felter med hjerter som motiv. Wagn Larsen fotograferede motiverne og fik dem trykt på stof. Hvert medlem skulle sy et motivfelt og/eller et hjertefelt ud fra materialer, de selv valgte. Da alle 36 felter var færdigsyede, stod 3 medlemmer for at montere felterne og dermed færdiggøre tæppet.

Hvidovre-tæppet, som det blev kaldt, har været udstillet på Rytterskolen og i Medborgerhuset. På et tidspunkt besluttede foreningen at forære tæppet til Hvidovre Lokalhistoriske Selskab, og det kom op at hænge på Rytterskolen, hvor det nu hænger og fortæller sin historie om Hvidovre.

Julen kommer til Avedøre

Af Mikkel Knudsen

Søndag d. 9/12 kl. 10-15 bliver det traditionsrige julemarked i Avedørelejren afholdt. Her vil der være mere end 50 boder, der vil sælge et bredt udvalg af produkter. Du kan for eksempel købe den lokale Nordlund vin, børnetøj, smykker, brugskunst, juletræer og meget mere. Sulten kan du bl.a. få stillet i Café Bataillionen, og der vil være en bred vifte af underholdning for hele familien. Du kan bl.a. opleve et morsomt akrobatik-show med de internationale artister i gruppen CoExistence, ride på islænderheste fra rideskolen Stemma, komme på rundvisning på Cirkusmuseet og selvfølgelig møde julemanden. Endvidere vil museumschef Poul Sverrild fortælle om livet i Avedørelejren. Det fulde program kan ses på internetadressen [cirkusmu-](http://cirkusmuseet.dk)

seet.dk Markedet foregår på Alarmpladsen midt i Avedørelejren. Der er fri entré også på Cirkusmuseet denne dag.

Billedlotteri som i gamle dage

Af Jette Randal-Lund

I de kolde vintermåneder januar/februar 2013 vil vi invitere til kaffe og hygge i Rytterskolen. Vi vil genopfriske det gamle spil billedlotteri, med billeder fra Hvidovre i nyere tid, fortrinsvis fra 2011. Spillet er nylavet og tilfældigt valgte motiver, hvor jeg har færdes på min vej i byen.

Spillet har tidligere eksisteret, men de lysbilleder der hørte til mangler. Derfor forsøger vi med et nyt og i papirform. Tanken er at interesserede medlemmer skal kunne låne spillet, mod et depositum på 200 kr. som betales tilbage ved aflevering. De to gange bliver tirsdag den 15. januar og onsdag den 27. februar 2013.

Se mere på siden medlems-arrangementer

Opdag Køge Bugt-byernes historie!

Af Bitten Larsen og Per Kaalund

Forstadsmuseet og Greve Museum har i et samarbejde lavet hjemmesiden kogebugtpaaben.dk, der opfordrer borgerne til at begive sig ud i byerne langs Køge Bugt og opdage deres historie. Hjemmesiden blev lanceret den 10. oktober 2012 i Portalen, og vi var så heldige, at tidligere amtsborgmester Per Kaalund stillede op til at tale om udviklingen af Køge Bugt set fra hans vinkel. Der har været et stort ønske om at kunne fastholde hans ord, og her refereres talen i dens væsentligste punkter.

Per Kaalunds tale:

"Tak fordi jeg må komme her og fortælle om udviklingen af Køge Bugt-området set fra min stol. Jeg har været lidt inde på hjemmesiden "Oplevelsesrejse langs Køge Bugt", og jeg må sige, at det er et utroligt flot arbejde.

Køge Bugt-området har udviklet sig helt kolossalt siden Køge Bugt-loven fra 1961. Fra landbrug og gartnerier til store moderne byer, der efterhånden har været ramme for flere generationers liv. Det startede allerede i årene efter krigen, hvor kommunerne omkring København begyndte at vokse fra små landkommuner til decidere-

de forstæder. Vi kunne se, at der var behov for en samlet plan at gå efter for at få den mest hensigtsmæssige udvikling af de her mange kommuner med hver sine særinteresser, og det var baggrunden for at Køge Bugt-loven og senere Køge Bugt-planen blev lavet.

Den vigtigste grund til, at der var behov for de her nye byer, var dels afvandringen fra landbruget og dels udflytning fra de indre dele af København, hvilket samlet gav en ganske stor tilflytning til området her. Det var rimelig dramatisk. Der var vel tale om Danmarkshistoriens største folkevandring. Alene i de 18 omegnskommuner, der udgjorde Københavns Amt, steg befolkningstallet på tyve år fra 1955 – 1975 fra 330.000 til 630.000 indbyggere, og hertil skal lægges tallene for kommunerne i Roskilde og Frederiksborg Amter. Jeg har også sommetider betegnet det som et kultursammenstød, -land og by mødtes. Folk forlod faldefærdige landarbejderboliger, og man forlod forfærdelige baggårde i København, der var både første, anden og sommetider tredje baggård. Man tog i øvrigt baggårdene med sig, idet alle murstenene, bjælkerne mv fra saneringen – blev til bakkerne oppe i Vestskoven. Mange for-

skellige mennesker med vidt forskellige baggrund mødtes. Der er jo eksempler til stede i salen her i dag: En ilter smed fra Bornholm – Per Madsen, som bliver borgmester i Ishøj, og en fræk Nørrebro-dreng fra Indre Nørrebro – Kjeld Rasmussen, som bliver borgmester i Brøndby Kommune. I kan godt se, at det giver nogle kultursammenstød af alvorlig art. Samtidig var – så vidt jeg husker – en fjerdedel af boligerne i de almene boligbyggerier forbeholdt mennesker fra de sanerede ejendomme i Indre København. Det vil sige, at karlene og pigerne fra landet mødtes med baggårdsfolket fra København. Det gav selvfølgelig også mange positive oplevelser og positive sammenstød. Sideløbende med boligbyggeriet skete der en enorm udvikling på erhvervssiden med fabriksbyggeri, og i det offentlige med skoler, plejehjem med videre.

Det er værd at notere sig, at de der stod i spidsen for denne udvikling – både embedsmænd og politikere – gjorde et fantastisk stykke arbejde. Det er helt utroligt, at kommuner af den størrelsesorden kunne klare disse opgaver med det begrænsede embedsværk, de havde til rådighed. Ti år efter krigen, da udviklingen tog fart, havde kommunerne hernede hverken ansat jurister eller økonomer – de fandtes jo stort set ikke i kommunerne. [Per Madsen

indskyder: Det var derfor, det lykkedes!] Ja, det var derfor det lykkedes, siger Per Madsen. Ja, en tandlæge og en stadsingeniør var vel de eneste, der kom fra de højere læreanstalter.

Jeg vil gerne nævne et par ting, som nok var typiske for Vestegnen og ikke mindst Køge Bugt-området. Det ene var, at vi måtte kæmpe, og vi måtte slås for mange ting, ikke mindst når man var til møder med embedsmændene i ministerier og styrelser. Centralforvaltningens embedsmænd – departementschefer, kontorchefer, overingeniører m.fl. de boede altså ikke her på Københavns vestegn. De kendte ikke Vestegnen, og derfor skulle man sommetider i gang med at forklare alt næsten fra A-Z, om hvordan forholdene her var. Samtidig måtte vi til stadighed kæmpe for at få S-togslinjerne udbygget, få nye veje anlagt, og jeg ved ikke hvad. Hvorfor er det sådan, at nye S-tog altid først bliver sat ind på Hillerød-banen og altid til sidst på Køge Bugt-banen? Hvorfor bliver motorvejsnettet her i landet ikke udbygget efter behov? Vi beregnede engang for sjov skyld, at hvis det antal biler der kørte på motorvejene i Vendsyssel skulle modsvare det antal biler der kørte på Køgebugtmotorvejen, så skulle denne udbygges til 32 vognbaner. Jo vi har en god politik på det område: Motorve-

jene er i Jylland, og bilerne er i København! Dette er blot for at illustrere lidt om de kampe, vi havde på forskellig vis.

Et andet eksempel som jeg havde tæt på, var Køge Bugt Strandpark. De ældre af jer vil erindre, at Bellevue Strand blev indviet i 1930'erne af statsminister Thorvald Stauning. Det vil sige, at oppe nordpå skulle man have en offentlig strand – der, hvor man i øvrigt allerede har rigelig med natur. Samtidig sagde man: "De skal vel også have noget dernede sydpå." Så tilsvarende kom der en plan på bordet om en strandpark hernede, men hvornår blev den indviet? Jo der gik såmænd kun 50 år, så i 1980 kunne statsminister Anker Jørgensen gå på talerstolen og indvie Strandparken.

Arken kan også nævnes som eksempel. Her er det værd at bemærke, at kommunerne alle årene igennem sørgede for også at have kulturelle tilbud. Det gælder biblioteker, sportshaller osv. Og er der noget, der er besværligt at få igennem i økonomiske trængsels-tider – og hvornår er det ikke det? – så er det bevillinger til kultur. De historikere der er til stede i dag ved, at der er to ting, der er svære at få bevillinger til, så er det til nye rådhus og kulturforanstaltninger. Det kan altid undværes, og der er andre ting, der er mere påtrængende såsom skoler,

ældreforsorg og så videre. Men vi skulle selvfølgelig også have noget kulturelt på vestegnen af en vis størrelse, og der kom Arken ind i billedet. Længe før Arken var besluttet i amtsrådet, blev jeg bedt om at komme til et møde i Kunstakademiet. Akademilemmeme ville gerne høre lidt om planerne for det her museum i Strandparken, der havde jo sidet et tremandsudvalg under Kulturministeriet og fundet ud af, at der var behov for et museum for moderne kunst, men hvor skulle det ligge? På mødet i Kunstakademiet var der kun to placeringer, der tændte. Det var inde omkring Kongens Nytorv eller i Københavns Havn, det var næsten de eneste steder, man kunne forestille sig et museum for moderne kunst. Til det kunne jeg kun sige, at oppe nordpå har man Louisiana. Kunne vi ikke få et museum sydpå? Der bor trods alt rigtig mange mennesker hernede, men nixenbixen. På mødet i Kunstakademiet var der en dengang meget anerkendt kunstnerinde, som rejste sig og bad om ordet og sagde: "Det der Køge Bugt dernede? Er det ikke noget med Bilka og 48 kasseapparater og sådan noget? Kan I da ikke finde en tom fabrikshal og hænge nogle billeder op, som folk kan komme at kigge på?" Det var sådan, man så på det. Jeg havde forberedt mig hjemmefra og fået

lavet en fortegnelse over, hvor de her 60 medlemmer boede – arkitekter, malere og billedhuggere – ikke en eneste af dem boede på Københavns vestegn. Den der boede nærmest, var Henry Heerup, som boede i Vanløse/Rødovre, og han var i øvrigt meget positiv overfor Strandparken. I øvrigt var Knud W. Jensen, der grundlagde Louisiana enormt positiv overfor Arken.

Nu vil jeg tale lidt om Vestegnens og Køge Bugts omdømme eller image, og der synes jeg godt, at jeg kan stå inde for at sige – jeg har trods alt boet herude over 50 år – at vi har et langt ringere omdømme, end vi fortjener. Det er klart, at der har været problemer – også store problemer – og mange opgaver, der skulle løses, og de er blevet løst hen ad vejen. Men hver gang der er et problem af en eller anden art – det være integration, det være bataljer af en eller anden art eller hvad som helst, så er pressen der lige med det samme. Alt det gode der foregår, og det kulturelle niveau, som efter min mening er meget højt, det forbigås stort set. Et par eksempler herpå: Da Strandparken blev indviet i 1980, var der ganske mange mennesker nede på Ishøj Tange. Vejret var godt, og det var en fantastisk dag for Københavns vestegn. Ved I, hvordan Danmarks Radio dækkede det om aftenen? Det blev sagt i TV's ny-

heder, at nu havde man indviet en strandpark i Køge Bugt, og så interviewede man en direktør for et socialt boligbyggeri, om hvor svært man havde med at udleje lejlighederne, fordi huslejen var alt for høj! Det var det indtryk, danskerne landet over fik af Strandparken, og ikke et positivt ord om den næsten otte kilometer lange badestrand og de fire lystbådehavne. Og i det hele taget, hver gang TV skal bringe noget med godt vejr og badeliv – hvor har de da været henne? De har været i Hornbæk eller på Bellevue eller muligvis på kopien af Strandparken, der nu ligger på Amager. Man ser dem ikke i Køge Bugt Strandpark, og det viser, at der for Vestegnens politikere og borgere dels er meget at være stolte af og dels stadig enormt meget at arbejde videre med, for her er langt bedre end det umiddelbart ser ud til, når man ser og læser pressen.

Jeg skal slutte og vil kun sige, at når Køge Bugt-loven, som det hele jo handler om, har 50-års jubilæum, kan man sætte sig ned og gøre op på resultattavlen og spørge, hvad loven betød? Og hvilken betydning fik loven? Og så vil man nok komme til et rimeligt pauvert resultat. Men man skal ikke glemme, at Køge Bugt-lovens blotte tilstedeværelse – det, at der var et udvalg, som kunne træffe beslutninger på tværs af kommune-

grænserne – gjorde, at så kunne man finde sammen og samarbejde. For er der noget kommuner og borgmestre ikke kan lide, så er det hvis uenigheder skal bringes op på et andet niveau og afgørelsen træffes der. Derfor har Køge Bugt-lovens blotte tilstedeværelse haft en betydning, som man ikke må undervurdere.”

Fra Forstadsmuseet vil vi gerne sige mange tak til Per Kaalund, fordi han stillede op og meget fint satte ord på nogle af de iagttagelser, der kan gøres, når det drejer sig om Køge Bugt-området: kultur-møder, pressens ensidige fokus og meningsdannelsens kroniske bortvendte blik fra de positive elementer.

Vi håber, at Køge Bugt på Banen kan være med til at sætte en positiv dagsorden, og projektet har allerede vakt genklang i bl.a. Lorry, hvor museumsinspektør Bitten Larsen var inde og fortælle om

projektet den 9. oktober (indslaget kan findes på Lorrys hjemmeside, (skriv ”Forstadsmuseet” i søgefeltet)

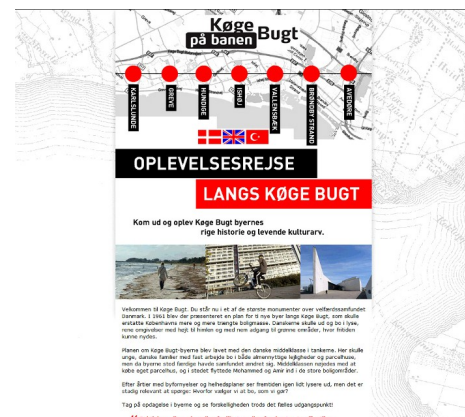
Til slut er der kun tilbage at opfordrer til, at så mange som muligt tager på opdagelse i den nyeste tids kulturhistorie. Der hænger QR-koder på centrale steder i alle byer fra Avedøre Stationsby til Karlslunde, og hvis man ikke har en mobiltelefon, der kan aflæse QR-koder, kan man gå ind på www.kogebugtapaabanen.dk og læse om byerne, møde beboerne og printe kort med ruter. Tag byerne en ad gangen eller sæt hele dagen af til en forstadssafari i byerne fra Avedøre Stationsby til Karlslunde. Forstadsmuseets ansvarlige for projektet, Bitten Larsen, kan kontaktes på tlf.: 36490030 eller biz@hvidovre.dk ved spørgsmål.

Velkommen til Køge Bugt på Banen – en digital oplevelsesrejse
bestående af 10 stationer i Køge Bugt. Vi opbygger dig et
billede af byens historie og fremtid. Stationerne er:
1. Ishøj Tange 2. Vanløse 3. Rødovre 4. København 5. København 6. København 7. København 8. København 9. København 10. København

www.kogebugtapaabanen.dk

GRØNNE MUSIUM

MEDLEMS-ARRANGEMENTER 2013

Tirsdag den 15. januar og onsdag den 27. februar kl. 19 i Rytterskolen

Arrangementsudvalget vil stå for hygge og spil, kaffe og kage, pris 25 kr. Aftenen sluttet kl. 21. Tilmelding er nødvendig da der højst kan deltage 25 personer pr. gang. (se omtalen inde i bladet)

Mandag den 21. januar kl. 19 i Lille Friheden

Per Arild, tidl. halinspektør, har først været i det private erhvervsliv, og siden som halinspektør i Hvidovre, og er ikke mindst kendt for sit arbejde i sportens verden. Æresmedlem i HIF og et særdeles aktivt medlem i Lions Club. Per beretter om tiden i erhvervslivet og de mange oplevelser fra årene i Hvidovre.

Mandag den 25. februar kl. 19 i Lille Friheden.

Lotte Rømer, Sangerinde, har i bogen "Under sølvfuglens vinger" skrevet om barndom og ungdom i Hvidovre, og i bogen "Hvidovre-Rock 1960-1980" om sin musik i rockmusikkens verden. Det er en yderst kompetent musiker med baggrund i Hvidovre, som vil fortælle om oplevelser fra et begivenhedsrigt liv.

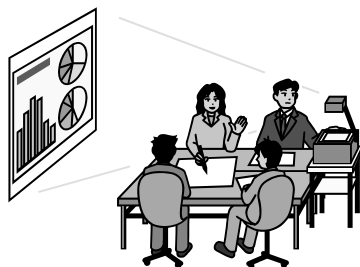
Mandag den 11. marts kl. 19 i Lille Friheden

Ordinær Generalforsamling

Mandag den 22. april kl. 19 i Lille Friheden

Anja Olsen, souschef og museumsinspektør i Forstadsmuseet. Kendt som engageret leder og omviser i Cirkusmuseet. Men det er i en hel anden egenskab vi skal høre hende denne aften. Det drejer sig om Kalvebodernes historie. Kalveboderne har i tidens løb totalt ændret karakter. Fra midten af 1800 tallet med enge og holme, og et vandareal langt mere omfattende end i dag. Inden for de sidste 60 – 70 år er der sket væsentlige inddæmninger og opfyldninger i området.

Arrangementer for resten af 2013 er under udarbejdelse i Arrangementudvalget,

Tilmelding, undtaget generalforsamlingen, er nødvendig, og kan ske til Forstadsmuseet på tlf. 36490030, kl. 10-15 i ugen inden mødet, eller på museets e-mail adresse (se side 2)

Ændringer i de enkelte arrangementer: se Hvidovre Avis eller Selskabets hjemmeside.

BESTYRELSEN FOR HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB 2012

Formand Ole Asbjørn Petersen
Grenhusene 53
tlf. 2296 5785
e-mail: 5002701@bredalsparken.dk

Næstformand Jens Frederik Jørgensen
Ørumvej 20
tlf. 2423 0595
e-mail: jfj@tdcadsl.dk

Kasserer Lars Bo Henriksen
Hvidovrevej 402
tlf. 3678 4869
e-mail: larsbo@sport.dk

Bestyrelsesmedlem Frank H. Gudmann
Tavlekærvej 75
tlf. 2536 5481
e-mail: frankgudmann@gmail.com

Bestyrelsesmedlem Jette Randal-Lund
Østre Kvartergade 9 st.th
tlf. 2295 5431
e-mail: jette.randallund@gmail.com

KB-medl. Ømer Kescu
Strandbyrparken 20, st.tv
tlf. 2442 9294
e-mail: oku@hvidovre.dk

KB-medl. Nina Thøgersen
Arnold Nielsens Boulevard 107, 2. tv
tlf. 3649 4636
e-mail: ntx@hvidovre.dk

1.suppl. Benny Riisager
Østre Kvartergade 11
tlf. 6126 9261
e-mail: beriis@hotmail.com

2.suppl. Birte Gerdes
Strandmarksvej 46, 2.th.
2650 Hvidovre
3678 8404
e-mail: birtegerdes@yahoo.dk

Revisor Hubert Steffensen
Hesselbjergvej 12
3649 0963

Revisorsuppleant Inge Larsen
Berners Vænge 7. 2.tv.
tlf. 3678 4736

Forretningsudvalg :

Ole Asbjørn Petersen, Jens Frederik Jørgensen, Lars Bo Henriksen.

Arrangementsudvalg :

Ole Asbjørn Petersen, Knud Nygård Jensen, Birgit Møller Kristensen, Jette Randal-Lund.

Kommunikationsudvalg:

Ole Asbjørn Petersen, Jørgen Salhaug, Jette Randal-Lund, Jens Frederik Jørgensen., Poul Sverrild.

Kulturstudvalget:

Jette Randal-Lund, Birthe Gerdes.,

Web- og bladredaktør:

Jørgen Salhaug
e-mail: redaktionen@live.dk
tlf. 4098 0650

Girokonto: 8293 4707

Bankkonto: 5025 102852-3

Se mere på www.hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk

Hvidovre-tæppet

Endevæggen i skolestuen på Rytterskolen prydes af et quiltet patchworktæppe. Vi er fra tid til anden blevet stillet spørgsmål om tæppets historie. Se mere om denne historie på side 31.